

Årsberetning

Skole og Samfund

2004

Indhold

3 Forord

4 Året der gik

Ændringer i folkeskoleloven
Lukning og sammenlægning af skoler
Nye valgeregler
En skole i bevægelse
Den nationale trivselsundersøgelse
OECD-review af den danske folkeskole
Kommunalreformen

9 Foreningens politiske organer

Amtsforeningerne
Hovedbestyrelsen
Formandskabet
Forretningsudvalget

11 Aktiviteterne i 2004

Skolepolitisk udvalg
Kursus- og Informationsudvalget
Kurser for skolebestyrelser o.a.
Instruktørnetværk
Kontaktperson-netværk
Interne kurser
"Børn har ret til at være sunde!"
Den Fælles Folkeskole
Skolebørn
www.skole-samfund.dk
Skole og Samfunds publikationer
Politisk lobbyarbejde og nationalt samarbejde
Internationalt samarbejde
Nordisk Komité
Rådgivning

17 Regnskab 2003

18 Sekretariatet

19 Status på arbejdsprogrammet for 2004

Forord

Skole og Samfund har eksisteret siden 30'erne og er den eneste organisation der kan gøre krav på at repræsentere forældrene i folkeskolen. Over 1400 skolebestyrelser – det er mere end fire ud af fem – er medlemmer her, og foreningens aktive er selv forældre fra skolebestyrelser der kender bestyrelsesarbejdet fra hverdagen. I foreningen bliver forældrenes konkrete erfaringer og holdninger løftet så det ikke kun handler om ens eget barn, men om bredden. Skole og Samfund arbejder både med emner der angår alle i den danske folkeskole og for klemte grupper, tosprogede og specialundervisningen. Rådgivning af skolebestyrelser er vores hovedopgave, men vi rådgiver også forældre og påtager os ofte rollen som bisidder. Det er baggrunden for at Skole og Samfund i mange spørgsmål kan udtale sig på vegne af landets mere end 700.000 forældre der uanset så mange andre forskelle – social placering, politiske og religiøse opfattelser osv. – har ret parallelle krav til livet i skolen: børnene skal trives med kammerater og lærere, de skal opnå en høj faglighed, og det hele må gerne ende med at de har lyst til mere uddannelse.

Den 19.-20. november holder Skole og Samfund sit årlige repræsentantskabsmøde for de ca. 100 valgte repræsentanter fra alle landets amter. Det er her foreningens overordnede politik bliver fastlagt, og det er her de mange "fritids-skolepolitikere" kan få lejlighed til at drøfte de skolepolitiske spørgsmål som optager dem.

Denne beretning om, hvad Skole og Samfund har foretaget sig i det forløbne år, er henvendt til repræsentantskabet.

A handwritten signature in black ink, reading "Thomas Damkjær Petersen".

Thomas Damkjær Petersen
Landsformand

Redaktionen afsluttet den 1. oktober 2004.

Året der gik

Året 2004 har været begivenhedsrigt for den danske folkeskole. Efter den "store" folkeskolereform i 2003 har Folketinget fulgt op med en række mindre justeringer af loven, og de nye faghæfter med fælles bindende trinmål er kommet ud til alle skoler.

OECD's review af den danske folkeskole, som udsendtes lige før sommerferien, har sat fokus på en række af skolens styrker og svagheder. Dem søger alle skolens interessenter nu i fællesskab at rette op på. Kommunalreformen, som træder i kraft om mindre end to år, får mange skolefolk til at frygte en bølge af skolelukninger og -sammenlægninger endnu kraftigere end den vi har set i 2004. Det er på dette op-rørte hav forældrenes og skolebestyrelsernes organisation Skole og Samfund skal forsøge at navigere. Vi forsøger at påvirke udviklingen på alle de måder vi kan: gennem pressen, via politisk lobbyarbejde, ved at informere og dygtiggøre vores medlemmer i skolebestyrelserne, ved at deltage i talrige udvalg og råd, ved at holde kurser og oplæg på skolerne, og ikke mindst gennem vores blad Skolebørn og vores websted.

Formålet med hele denne virksomhed er at sikre at forældrenes stemme bliver hørt i koret af professionelle som alle vil folkeskolen det godt, men som også alle sammen har hver deres særinteresser at pleje.

Det handler de følgende sider om.

Ændringer i folkeskoleloven

Efter den "store" ændring af folkeskoleloven som Folketinget gennemførte i april 2003, har lovgiverne fortsat haft travlt

med at gennemføre en række mindre ændringer af loven og de bekendtgørelser som udmønter den.

- I december 2003 blev der fremsat forslag om at gøre geografi til prøfefag samt en række andre mindre ændringer af loven. Skole og Samfund sagde i sit hørings-svar at vi var bekymrede over at loven blev ændret så hyppigt og på så spinkelt et grundlag (en lille, uvidenskabelig undersøgelse i dagbladet Politiken).
- Allerede i marts 2004 blev der fremsat et nyt forslag om ændring af folkeskoleloven, denne gang om at gøre sprogstimulering for 3-6 årige tosprogede børn obligatorisk. Skole og Samfund fandt det betænkeligt at forslaget i realiteten indfører skolepligt for en mindre gruppe børn fra det 4. år.
- I februar 2004 kom forslag til bekendtgørelse om vejledning vedrørende valg af ungdomsuddannelse. Til dette forslag bemærkede Skole og Samfund i sit høringssvar at det er afgørende fortsat at involvere forældrene i vejledningen.
- I april fremsattes der forslag til bekendtgørelse om fælles ledelse

for skole og dagtilbud. Skole og Samfund foreslog en række mindre ændringer i forslaget.

- I juni 2004 udsendtes forslag om central registrering af elevers fravær og om foranstaltninger mod bekymrende fravær. Skole og Samfund bemærkede at skolebestyrelsens ret til at formulere principper for området bør nævnes i bekendtgørelsen.

- I august 2004 kom endnu et forslag til ændring af folkeskoleloven til høring. Denne gang drejede det sig om frit skolevalg på tværs af kommunegrænser. Skole og Samfund var i sit hørings-svar grundlæggende positiv over for tanken om frit skolevalg på tværs af kommunegrænser, men påpegede at hovedprincippet i folkeskolen stadig bør være at eleverne går i deres distriktsskole. Samtidig advarede vi imod at meget populære skoler vil få meget høje klassekvotienter uden mulighed for at tage hensyn til

særligt vanskeligt stillede klasser.

- I september 2004 udsendtes et forslag til ændring af lov om åbenhed og gennemsigtighed i uddannelserne. Hertil bemærkede Skole og Samfund i sit høringssvar at vi fortsat mener offentliggørelse af karaktergennemsnit er en dårlig idé, og at det ikke bliver bedre af at karaktererne korrigeres ved hjælp af sociale baggrundsvARIABLE.

Skole og Samfunds høringssvar kan læses i deres fulde udstrækning på www.skole-samfund.dk.

Lukning og sammenlægning af skoler

Kommunernes adgang til uden videre at træffe beslutning om fælles skoleledelse for flere skoler, som der blev åbnet for med lovændringen i 2003, har medført at et rekordstort antal skoler er blevet lukket ved udgangen af skoleåret 2003/04 enten fordi skolen bliver sammenlagt med en anden skole, eller fordi flere skoler får fælles ledelse og bestyrelse.

Skole og Samfund havde i juni 2004 registreret lukninger af i alt 41 selvstændige skoler. Der åbnes ganske vist også nogle få nye skoler, men i hele skoleåret 2003/04 registrerede Skole og Samfund kun indmeldelse af 4 nybyggede skoler. Tendensen er således klar: Der sker en koncentration af skolerne således at de meget store skoler med op mod 1000 elever bliver stadig mere almindelige mens de små skoler med under 100 elever i stort tal nedlægges.

Denne tendens betyder i øvrigt, at antallet af medlemsskoler i Skole og Samfund falder år for år. Fra 1475 skoler i 2003 til 1444 i 2004 og (forventet) 1411 i 2005.

Nye valgregler

Skole og Samfund har gennem flere år talt for en ændring af reglerne for valg til skolebestyrelsen så de bliver mindre stive og bureaukratiske. Konkret har vi foreslået at der åbnes mulighed for at stemme på enkeltpersoner i stedet for på lister, og at stemmeafgivningen kan ske pr. post eller over nettet.

I foråret 2004 indledtes der realitetsforhandlinger med Undervisningsministeriets embedsmænd om disse forslag, og i skrivende stund ser det ud til at de vil blive forelagt for partierne bag folkeskoleforliget til godkendelse så de kan træde i kraft i god tid inden skolebestyrelsesvalget i 2006.

Hen over foråret 2004 har der været ført forhandlinger mellem Danmarks Lærereforening, KL og Skole og Samfund for at prøve at opnå enighed om forslag til ændringer i folkeskolelovens regler om skolebestyrelsen. Formålet med disse drøftelser har været at øge forældrenes interesse for skolebestyrelsesarbejdet og at forenkle de eksisterende regler.

Der har naturligvis været uenighed om en række forslag mellem de involverede parter, men kort før sommerferien lykkedes det at nå til enighed om en række konkrete forslag som nu er videresendt til undervisningsminister Ulla Tørnæs. Forslagene kan ses på Skole og Samfunds hjemmeside på adressen <http://www.skolesamfund.dk/sw4842.asp>.

En skole i bevægelse

Forsøgs- og udviklingsprogrammet "En skole i bevægelse" fortsattes i 2004. Skole og Samfund sidder i programmets følgegruppe samt i to sparringsgrupper vedrørende underpunkter under programmet.

Den del af programmet, der omhandler flere aktive forældre, går meget trægt. Der er næsten ikke indkommet nogen projektansøgninger – efter Skole og Samfunds mening fordi skolebestyrelserne aldrig er blevet underrettet om programmet, og fordi aktiviteter der styrker skole/hjem-samarbejdet desværre atter engang ser ud til at blive vægtet meget lavt af kommuner og skoleledere.

For at sætte mere gang i ansøgningerne har Undervisningsministeriet i september 2004 anmodet Skole og Samfund om at bistå med en kampagne over for landets skolebestyrelser. Denne forventes igangsat i løbet af efteråret 2004.

Skole og Samfund udarbejdede sammen med Danmarks Lærereforening og KL en ansøgning til En skole i bevægelse om midler til udarbejdelse af materiale som kan hjælpe forældre med at støtte deres børns læring.

Undervisningsministeriet bevilgede 300.000 kr. til projektet, og vi forventer at materialet færdiggøres i løbet af 2005.

Den nationale trivselserklæring

Onsdag den 10. marts lød startskuddet til et nyt, bredt samarbejde der skal øge trivslen og modvirke mobning på landet grundskoler. Det skete da de øverste politiske ledere for 24 organisationer, der tilsammen repræsenterer alle hovedaktørerne på grundskoleområdet, ved en ceremoni underskrev en fælles trivselserklæring. Et formelt samarbejde mellem elevers, læreres, lederes, pædagogers, forældres og politikeres organisationer på dette område er ikke hidtil set i Danmark. Formålet med samarbejdet er at forstærke og koordinere eksisterende og fremtidige indsatser, i første omgang ved hjælp af vidensdeling og erfaringsudveksling.

Initiativet blev til i 2003 i samarbejde mellem tre organisationer der konstant har elevernes trivsel og tryghed på dagsordenen: Skole og Samfund, Børnerådet og Dansk Center for Undervisningsmiljø. I løbet af år 2003 bakkede samtlige organisationer på området massivt op om idéen der altså nu munder ud i et formelt samarbejde.

Festligholdelsen fandt sted på Peder Lykke Skolen på Amager, og den blev indledt af undervisningsminister Ulla Tørnæs og rundedes af ved en udendørs event hvor et stort antal elever fejrede trivselserklæringens fødsel under mottoet: "Vi går en ny tid i møde - Ta' at gå med."

I umiddelbar forlængelse af festlighederne satte en arbejdsgruppe bestående af re-

præsentanter for de involverede parter sig sammen for at konkretisere rammerne for det fremtidige samarbejde.

I oktober 2004 afholdes et møde mellem alle underskriverne af erklæringen, og her vil konkrete opfølgningsaktiviteter blive drøftet. Blandt de muligheder, der drøftes, er et stort anlagt samarbejde med Danmarks Radio om en TV-kampagne mod mobning i skolen.

OECD-review af den danske folkeskole

I 2000 gennemførte OECD PISA-undersøgelsen som sammenlignede en række færdigheder hos 15-16 årige skoleelever i et stort antal lande. De danske elever kom ud af sammenligningen med et halvdårligt resultat i læsning og et dårligt i natur/teknik.

For at belyse, hvad der kan gøres for at rette op på dette forhold, anmodede undervisningsministeren OECD om at gennemføre en nærmere undersøgelse af den danske folkeskole og fremkomme med anbefalinger af hvor der skal sættes ind for at forbedre elevernes resultater.

En international undersøgelsesdelegation besøgte derfor Danmark i november 2003. Skole og Samfund deltog i et møde med delegationen som fremlagde sine resultater i juni 2004.

Undervisningsministeren nedsatte i august 2004 fire hurtigtarbejdende udvalg som inden 1. oktober skal fremkomme med forslag til hvordan der konkret kan følges op på OECD's anbefalinger. Skole og Samfund deltager i de fire udvalgs arbejde som forventes at resultere i en bred

vifte af konkrete forslag til ændringer i folkeskolen.

Kommunalreformen

I januar 2004 forelagde Strukturkommissionen sin betænkning som anbefalede en nedlæggelse af amterne og sammenlægning af kommuner til en størrelse på minimum 30.000 indbyggere.

Strukturkommissionens betænkning blev meget hurtigt fulgt op af et politisk forlig som betyder at amterne nedlægges fra 2006, og at kommunerne sammenlægges i 2006/07.

I de meget større kommuner bliver der langt mellem kommunalbestyrelsen og den enkelte borger. På denne baggrund foreslog Skole og Samfund i debatoplægget "Nær demokratiet – med skolen i centrum" at skolebestyrelsernes kompetence udvides således at de kan indtræde som et nærdemokratisk bindeled mellem den

enkelte borger og den fjerne kommunalbestyrelse.

Debatoplægget blev udsendt i april 2004 og fremsendt til pressen og samtlige Folketingets medlemmer. Oplægget vakte naturligt nok modstand blandt skolens andre parter, men interessen blandt de politiske partier har været større. Således er en del af tankerne i oplægget medtaget i Venstres skolepolitiske udspil.

Kommunalreformen medfører også at Skole og Samfund kommer til at ændre sin interne struktur der i dag er baseret på amterne. Forretningsudvalget nedsatte i begyndelsen af 2004 et strukturudvalg som udarbejdede et forslag til ny struktur for Skole og Samfund, baseret på de kommende store kommuner. Hovedbestyrelsen videresendte oplægget til repræsentantskabet med sin anbefaling af at det videre arbejde med strukturen foregår med dette principgrundlag.

Foreningens politiske organer

Amtsforeningerne

Skole og Samfund er demokratisk opbygget med forældrene i skolebestyrelserne og de personlige medlemmer som græs-rødder. De vælger på amtsforeningens årlige generalforsamling en amtsbestyrelse der repræsenterer foreningen i amtet. Det er amtsforeningerne der tegner Skole og Samfund i lokalsamfundet. Det er dem der forestår lokale kurser for skolebestyrelser, elevråd m.v., og som yder rådgivning til skolerne og forældrene i amtet.

Amtsforeningerne har slået sig sammen i tre kursusregioner: Kursusregion Midt-Nord (Nordjyllands Amt, Viborg Amt, Ringkøbing Amt samt Århus Amt), Kursusregion Syd (Fyns Amt, Ribe Amt, Sønderjyllands Amt og Vejle Amt) og Kursusregion Øresund (Københavns Kommune og Københavns Amt). Kursusregionerne afholder større kurser og konferencer mens amtsforeningerne selv står for de mindre kurser.

Nogle af amtsforeningerne udsender lokale blade til skolebestyrelsesmedlemmerne i amtet, enten direkte til medlemmernes hjemmeadresse eller via skolerne. Flere af amtsforeningerne har i årets løb afholdt lokale kurser for deres medlemmer i skolebestyrelserne samt for elevrådsrepræsentanter.

Nogle af amtsbestyrelserne mødes regelmæssigt med kontaktpersoner i skolebestyrelserne og med lokale repræsentanter for andre organisationer som f.eks. Danmarks Lærerforening, Børne- og Kulturchefforeningen og Danmarks Skolelederforening. Flere af amtsforeningerne yder også rådgivning til medlemmer som henvender sig til dem.

Amtsbestyrelserne sender repræsentanter til Skole og Samfunds årlige repræsentantskabsmøde og de tre årlige hovedbestyrelsesmøder der lægger rammerne for landsforeningens aktiviteter. Repræsentantskabet vælger formanden og næstformanden, og hovedbestyrelsen vælger forretningsudvalget der står for foreningens daglige ledelse.

Hovedbestyrelsen

Hovedbestyrelsen består af formandskabet og to repræsentanter for hver af de 15 amtsforeninger. Den afholder tre møder om året. På dagsordenen har i år bl.a. været:

- handlingsplan om skole/hjem-samarbejde
- skolebestyrelsernes rolle i ny kommunal struktur
- tilpasning af foreningens struktur til ny kommunal struktur

Formandskabet

Skole og Samfunds formand siden 1998 er Thomas Damkjær Petersen. Han har været aktiv i skolebestyrelsesarbejde og i Skole og Samfund siden midten af 80'erne – bl.a. var han formand for Skole og Samfund i København 1990-96, i en årrække formand for Skolepolitisk Udvalg, og han var næstformand 1997-98. Thomas Damkjær Petersen har de sidste mange år været formand for skolebestyrelsen på Øster Farimagsgades Skole i København, og han og hans kone har tilsammen syv børn hvoraf den yngste netop er gået ud af 9. klasse. Derudover har han to plejebørn som går i 2. klasse. Til daglig arbejder han som trafikplanlægger i Hovedstadens Udviklingsråd.

Solveig Gaarsmand blev næstformand i Skole og Samfund i 1998 og var inden da bl.a. formand for Skolepolitisk Udvalg. Også hun har været aktiv i skolepolitik siden begyndelsen af 1980'erne. Hun har igennem mange år været formand for skolebestyrelsen på Mølkærskolen i Munkebo hvor den yngste af hendes seks børn stadig går i skole. Solveig Gaarsmand er cand. mag. i engelsk og tysk og arbejder på Ingeniørhøjskolen Odense Teknikum.

Forretningsudvalget

Forretningsudvalget holder otte møder

om året og varetager foreningens ledelse. FU består af formandskabet og fem medlemmer valgt af og blandt hovedbestyrelsens medlemmer:

- Kim Egmosen Hansen, Bornholms Amt
- Aage Hindhede, Ringkøbing Amt
- Erik Pohl, Roskilde Amt
- Jørgen Springborg, Københavns Kommune
- Benedikte Ask Skotte, Vestsjællands Amt

FU drøfter spørgsmål vedrørende foreningens drift og fastlægger Skole og Samfunds politiske kurs.

Aktiviteterne i 2004

Skolepolitisk udvalg

Skolepolitisk udvalg har ved redaktionens slutning afholdt to møder i 2004 .

Udvalget består af Heine B. Nissen (formand), Ribe Amt, Aage Hindhede (FU-repræsentant), Ringkøbing Amt, Jan Mikkelsen, Fyns Amt, Hanna Kledal, Københavns Kommune, og Ole Olesen (suppleant), Viborg Amt. Desuden har Gitte Olander, Vejle Amt, og Vivian Olsen, Storstrøms Amt, været medlem af SPU i 2004.

SPU har på sit seneste møde vedtaget et holdningspapir om sundhed. Desuden har man formuleret principper om sundhed som kan være til inspiration for skolebestyrelser.

Hovedbestyrelsen har i starten af året vedtaget en handlingsplan for forbedring af skole/hjem-samarbejdet i folkeskolen. Handlingsplanen vil være fast punkt på dagsordenen til hvert SPU-møde i lang tid fremover. SPU har taget initiativ til et spørgeskema som skal sendes ud til kontaktpersoner og vil handle om skole/hjem-samarbejde på den lokale skole. Resultaterne skal bruges til udarbejdelse af inspirationsmateriale til både skoler og skolebestyrelser om f.eks. skole/hjem-samtalen og principper om skole/hjem-samarbejde.

Endelig har SPU diskuteret aktuel skolepolitik: læreruddannelsen, evaluering og ikke mindst ændringer i kommunernes skolestruktur.

Kursus- og Informationsudvalget

Kursus og Informationsudvalget består af fire repræsentanter fra hovedbestyrelsen:

Inge Harbo Johansen, Nordjyllands amt, Jørn Steen Jensen, Københavns Amt, Ulla Pedersen, Ringkøbing Amt, Benedikte Ask Skotte, Vestsjællands Amt. Benedikte Ask Skotte er formand og udpeget af forretningsudvalget.

Der har været tre møder i årets løb, og endnu ét er planlagt.

Udvalget har fulgt op på repræsentantskabets vedtagne arbejdsprogram med udvikling af publikationer og kurser til foreningens medlemmer. Udvalget har også arbejdet på en revision af instruktøruddannelsen for de amtsbestyrelsesmedlemmer som skal være en del af Skole og Samfunds landsdækkende instruktørnetværk.

Kurser for skolebestyrelser o.a.

Mange skolebestyrelser har et ønske om at få reel indflydelse på skolens principper og skolens hverdag. Det har i 2004 har affødt en betydelig efterspørgsel efter oplægget "Inspirationsaften for skolebestyrelser" hvor fokus er på hvordan skolebestyrelsens forældrerepræsentanter i større grad kan være med til at sætte dagsordenen.

Skole og Samfund har også gennemført en række andre kurser for skolens kontaktførelser om deres rolle i forhold til skolebestyrelsen, klassen og lærerne. Endvidere har Skole og Samfund medvirket med oplæg under overskrifter som Rummelighed i skolen, En skole uden mobning, Undervisningsmiljø, Elevdemokrati m.m.

Instruktørnetværk

Skole og Samfunds instruktørnetværk er

landsdækkende. Fra organisationens 15 amtsforeninger rekrutteres, uddannes og videreudvikles instruktørnetværket. Instruktørernes vigtigste opgave er at formidle gode eksempler, erfaringer og ideer videre gennem arrangementer som f.eks. debatoplæg, foredrag og kurser. Hvert arrangement bliver planlagt i dialog mellem instruktøren og arrangøren og tilpasset den enkelte skoles behov og ønsker. Arrangementerne holdes for alle skolens parter: skolebestyrelserne, forældre, kontaktholdere, elever, pædagogisk råd – afhængigt af emnet.

Kontaktperson-netværk

Det er vigtigt for Skole og Samfund at have en fast kontaktperson i hver skolebestyrelse som vi kan henvende os til med aktuel information. Kontaktpersonerne er også bindeled når organisationen ønsker at undersøge skolernes hverdag for at stå bedre rustet i arbejdet for at fremme forældrenes indflydelse i skolen.

I år har kontaktpersonerne bl.a. modtaget information om medlemsservice m.h.t. Lov-lex på Nettet og det elektroniske nyhedsbrev samt haft mulighed for at besvare spørgeskema om bestyrelsens behov for kurser om bestyrelsesarbejde. Kontaktpersonerne vil i september måned også modtage brev om en "inspirationsaften for skolebestyrelser" som er et kursusstilbud der kan hjælpe bestyrelserne videre i arbejdet med at få den indflydelse de ønsker.

Interne kurser

Som nyt medlem af en amtsforening har man brug for at få en grundlæggende gennemgang af organisationens struktur, politikker, publikationer mv. samt de mu-

ligheder der er i arbejdet både på lokal og centralt plan. Kurset *Ny i amtsbestyrelsen* havde i år besøg af 15 nye amtsbestyrelsesmedlemmer fra hele landet. En sidegevinst ved kurset er at deltagerne får kontakter på tværs af amtsforeningerne, udveksler erfaringer og drøfter aktuel skolepolitik.

"Børn har ret til at være sunde!"

Skole og Samfund var hovedarrangør af to sundhedskonferencer som blev afholdt i Roskilde og i Vejle i marts måned med i alt 250 konferencedeltagere. Kendte foredragsholdere som f.eks. Vibeke Manniche, Pernille Due og Bente Klarlund Pedersen talte om blinkende advarselsslamper i forbindelse med børns sundhed. Der blev dog også nævnt positive udviklinger med hensyn til alkohol, rygning og mob-

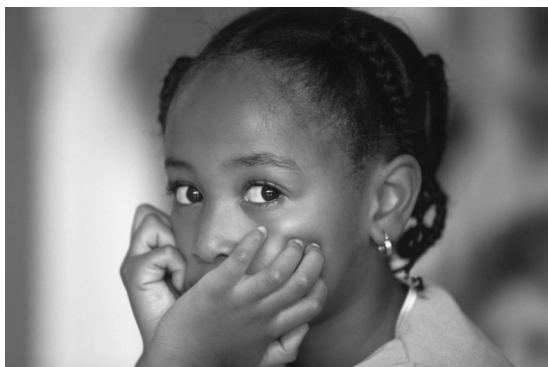

ning. Konferencerne blev støttet økonomisk af Fødevarerdirektoratet som var en af mange samarbejdspartnere der aktivt deltog i en informationsrunde begge steder.

Den Fælles Folkeskole

Debat- og dialogkampagnen Den Fælles Folkeskole blev afsluttet med udgangen af 2003.

Men Skole og Samfund besluttede at videreføre en stor del af aktiviteterne i sit eget regi. Således videreføres webdebatten og brevkassen på Skole og Samfunds websted www.skole-samfund.dk, og skolerne har fortsat mulighed for at få oplægsholdere til skolepolitiske debatter – desværre dog ikke længere helt gratis.

Undervisningsministeriet besluttede at Den Fælles Folkeskole skulle evalueres af eksterne konsulenter. Derfor gennemførte et team fra CVU Storkøbenhavn en evaluering, baseret på en gennemgang af kampagnens materialer, overværelse af debatmøder og debatcafeer samt interviews med oplægsholdere og debatdeltagere. Evalueringen resulterede i en diger rapport som forventes frigivet af Undervisningsministeriet i oktober 2004.

Den Fælles Folkeskole afsluttes med en national konference i oktober 2004 hvor bl.a. evalueringsrapporten og vilkårene for den folkelige debat om folkeskolen skal diskuteres.

Specialundervisning

Skole og Samfund har de seneste år haft en arbejdsgruppe vedr. specialundervisning, bestående af medlemmer med interesse for og særlig viden om specialundervisningens vilkår. Arbejdsgruppen ledes af Solveig Gaarsmand som også er Skole og Samfunds repræsentant i Det Centrale Udvalg under Undervisningsministeriets KVIS-program (kvalitet i specialundervisningen). Arbejdsgruppen har afholdt to møder i 2004.

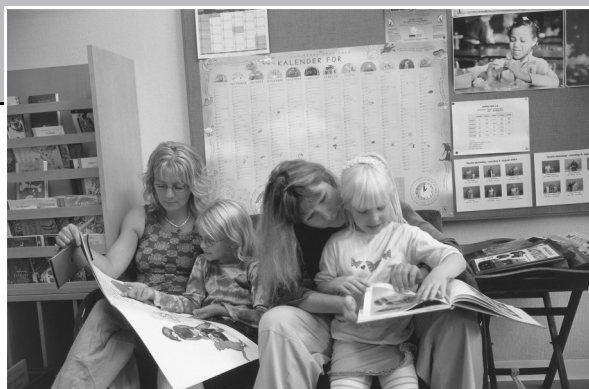
Det Centrale Udvalg har til opgave at følge udviklingen i den vidtgående specialundervisning, og det samme formål har de regionale udvalg der er nedsat i hvert enkelt amt. Skole og Samfund har to medlemmer i hvert af disse regionale udvalg.

Skolebørn

Skolebørn er Skole og Samfunds blad og den vigtigste faste forbindelse til samtlige medlemmer.

Bladet udkommer ti gange om året i et oplag på 14.900.

Skolebørn bringer aktuelle historier fra skoler hvor ledelsen, lærerne eller skolebestyrelsen har fået ideer til at gøre tingene anderledes. Her kan læserne finde inspiration til deres eget arbejde i skolebestyrelsen. Bladet giver også plads til debat om aktuelle skolepolitiske spørgsmål.

Augustnummeret blev sammen med restoplaget af Skole og Samfunds kontaktbog lanceret som en startpakke til nye forældre. Skolerne bestilte hvad der var af startpakker (ca. 1300) samt yderligere omkring 500 eksemplarer af bladet.

Skolebørn ligger også på foreningens hjemmeside hvor man ved at søge på emneord kan finde gamle artikler frem.

www.skole-samfund.dk

Som bekendt spiller Internettet en stadig vigtigere rolle som medie for formidling af informationer og holdninger. Således også i Skole og Samfund. Webstedet www.skole-samfund.dk rummer en stor mængde informationer om organisationen, vores holdninger, møder og konferencer, undersøgelser med meget mere, foruden et debatforum og en brevkasse. Webstedet består af over 700 separate sider med en stor mængde underdokumenter.

Ved årsskiftet 2003/04 overførtes en del af indholdet på Den Fælles Folkeskoles websted www.skoledemat.dk til www.skole-samfund.dk. Det førte helt fra årets start til et væsentligt øget besøgstal, en tendens der er fortsat hen over året. Fra sommeren 2004 har www.skole-samfund.dk et større antal besøgende end Skolebørns oplag på 14.900, idet webstedet blev besøgt af over 17.000 personer i juni, af 15.700 i juli og 16.800 i august.

En analyse af brugernes søgevaner på webstedet viser at det, der interesserer brugerne mest, er spørgsmål vedrørende skole, mobning, folkeskoleloven og skole/hjem-samarbejde.

Skole og Samfunds publikationer

Skole og Samfund udgiver publikationer til forskellige målgrupper i forældredemokratiet i folkeskolen. En del af publikationerne henvender sig til skolebestyrelsen, andre til kontaktførelserne og andre igen til de almindelige forældre. Endvidere udgives der materiale til elever. Publikationerne kan læses med stort udbytte af alle med interesse for folkeskolen, dens daglige virksomhed og fremtidige udvikling.

Elevmateriale

Folderen *Vær med – Elevdemokrati i folkeskolen* blev udgivet i juni i år og er til alle elever på skolen. Folderen sætter fokus på elevdemokratiet på skolen. Den foreslår hvordan den enkelte elev aktivt kan deltage i elevdemokratiet og dermed være med til at støtte, forbedre og ikke mindst have indflydelse på arbejdet i elevrådet. Sammen med hæftet *Hjælp – Elevdemokrati i folkeskolen*, som er til eleverne i elevrådet, udgør det Skole og Samfunds nye elevmateriale som støtte til elevdemokratiet på de enkelte skoler.

Nøgleordsserien:

Ny udgivelse i nøgleordsserien udkommer i løbet af efteråret: *Nøgleord om: dagsorden og referat* og flere udgivelser i denne redskabsserie er på vej bl.a. *Nøgleord om: mødeledelse og mødedisciplin*.

Kontaktførelser

Ny kontaktførelse-folder på vej. Den henvender sig til alle forældre og fortæller

om hvor vigtigt det er at engagere sig i skolen – for barnets skyld.

Forældre/lærer-workshops

Forældre/lærer-workshops materialet er under revision.

Skolebestyrelsens principper for specialundervisning

Hæftet *Skolebestyrelsens principper for specialundervisning* er under revision for at opdatere materialet i forhold til de seneste lovændringer.

Et kvarter om dagen og En skole uden mobning

Folderen *Et kvarter om dagen og* hæftet *En skole uden mobning* til forældre m.fl. er begge særdeles populære materialer og solgt godt i løbet af året. De er begge blevet genoptrykt.

Oversigt over foreningens publikationer samt en kort omtale af hæfternes og folderens indhold findes på Skole og Samfunds hjemmeside www.skole-samfund.dk under menupunktet *Publikationer*. Her er der også mulighed for at bestille de enkelte udgivelser.

Politisk lobbyarbejde og nationalt samarbejde

I lighed med tidligere år har Skole og Samfunds formandskab og sekretariatschef holdt møder med partiernes uddannelsesordførere på Christiansborg. Disse møder har været meget nyttige, og mange væsentlige spørgsmål er blevet drøftet.

Formandskabet har endvidere holdt møde med undervisningsminister Ulla Tørnæs hvor en række skolepolitiske emner blev drøftet.

Samtidig har der været afholdt møder med formandskab eller ledende medarbejdere i de organisationer der repræsenterer folkeskolens interesser: Danmarks Lærerforening, Foreningen af Børne- og Kulturchef, BUPL, KL, Lederforeningen, FOLA.

Sådanne møder tjener til at holde os orienteret om andres synspunkter inden for det skolepolitiske felt og til at fremme og argumentere for de synspunkter Skole og Samfund har. De er således en vigtig del af organisationens arbejde for at fremme forældrenes og skolebestyrelsernes interesser i folkeskolen.

Internationalt samarbejde

Skole og Samfund fortsatte i 2004 sit internationale engagement for at fremme forældrenes indflydelse i skolen. Vi deltager fortsat aktivt i arbejdet i European Parents Association (EPA) hvor næstformand Solveig Gaarsmand i november 2002 blev genvalgt til vicepræsident for en toårig periode. Næstformanden/vicepræsidenten er koordinator i et europæisk projekt som i 2004 færdiggjorde et modul i skole/hjem-samarbejde til lærerseminarierne, og hun deltager i en ekspertgruppe under Kommissionen der arbejder med den fremtidige læreruddannelse.

EPA blev i slutningen af 2003 kastet ud i meget alvorlige økonomiske vanskeligheder som medførte at alle ansatte måtte afskediges. Siden har EPA's medlemmer drøftet i hvilken form arbejdet skal videreføres, og på generalforsamlingen i september 2004 blev der opnået enighed om at styre mod en netværksorganisation. Skole og Samfund og to andre nationale

forældresammenslutninger påtog sig at forberede forslag til nye vedtægter frem til en ekstraordinær generalforsamling i 2005.

Skole og Samfund indsendte i marts 2004 sammen med organisationer fra Danmark, Holland og Italien en ansøgning til EU Kommissionen om midler til udarbejdelse af et materiale til lærere om samarbejdet med tosprogede forældre. Desværre blev der ikke bevilget penge til projektet.

Nordisk Komité

Forældreorganisationerne i de nordiske lande har gennem mange år haft et samarbejde hvor man med jævne mellemrum har holdt møde. Samarbejdet er nu blevet mere formelt. Organisationerne har indgået en samarbejdsaftale som indeholder et fast sekretariat som er blevet placeret som en del af Skole og Samfunds sekretariat. Nordisk Komité består i dag af: Landssamtök foreldra Heimili og Skóla, Island, Foreldreutvalget for grunnskolen, Norge, Förbundet Hem och Skola i Finland samt Skole og Samfund i Danmark. Rigsförbundet hem och Skola i Sverige er netop indtrådt i samarbejdet, og den finske organisation Suomen vanhempienliitto overvejer at gøre det.

Nordisk Komité gennemførte i september en vellykket konference i Borgå, Finland, med titlen:

Livsstil og helse for børn og forældre i

grundskolen.

Nordisk Komité har i foråret haft foretræde for Nordisk Ministerråds styregruppe for Nordisk skolesamarbejde og har indledt et samarbejde om at gennemføre en konference med titlen: *Forældrene som ressource i skolens hverdag* som gennemføres i november 2004.

Rådgivning

En stor del af foreningens rådgivningsopgaver varetages af sekretariatet. Vi modtager hver dag 5-10 henvendelser fra forældre, skolebestyrelsesmedlemmer, lærere, studerende, skoleledere mv., som i

forskellig grad trækker rådgivning med sig. Størstedelen af rådgivningen foregår pr. telefon, men vi får flere og flere henvendelser pr. mail. Rådgivningen leder ofte til bisidderopgaver hvor forældre i klemme beder Skole og Samfund om støtte ved møder med skolens ledelse, myndigheder m.m.

Både rådgivning og udfyldelse af bisidderrollen er krævende opgaver, og der er et stigende behov for at foreningen uddanner de folk der skal påtage sig dem.

Traditionelt har størstedelen af rådgivningen været af juridisk karakter: Hvad er skolebestyrelsens kompetence på et bestemt område? Hvordan kan man gribe en klagesag an? I de senere år har vi imidlertid oplevet en stadig vækst i antallet af sager der i højere grad drejer sig om personlig rådgivning af forældre som føler

sig magtesløse i deres forhold til skolen. Den slags sager er vanskeligere at rådgive om, og rådgivningen tager længere tid. Det er ikke usædvanligt at rådgivnings-samtaler af denne karakter tager mellem en halv og en hel time.

Skole og Samfund ansøgte i begyndelsen

af 2003 om midler til at etablere et rådgivningsprojekt hvor foreningen varetager rådgivning for offentlige midler. Ansøgningen er med Grundskolerådets anbefaling gået videre til ministeren, og vi forventer at det vil føre til en bevilling. Om det lykkes, og om bevillingen i givet fald vil omfatte hele det ansøgte projekt, er

Landsforeningen Skole og Samfunds regnskab for 2003

Indtægter	
Kontingent og abonnement	4.837.177
Salg af publikationer og annoncer	306.132
Finanslov, tilskud	250.000
Diverse indtægter	242.348
Diverse projekter	658.332
Tilskud til "Den Fælles Folkeskole"	1.000.000
Indtægter i alt	7.293.989
Udgifter	
Organisatoriske udgifter	1.145.866
Kurser og konferencer	281.917
Løn + administration	2.507.576
Ejendom, inventar og maskiner	666.589
Bladet SKOLEBØRN	1.188.823
Produktion af publikationer	178.376
Diverse projekter	226.048
Udgifter til "Den Fælles Folkeskole"	1.060.132
Udgifter i alt	7.255.327
Resultat af ordinær drift	38.662
Finansieringsindtægter	98.243
Årets resultat før hensættelser	136.905
Henlæggelser	(432.284)
Årets resultat	(295.379)

Sekretariatet

Når man ringer til Skole og Samfund for at få rådgivning eller en oplysning eller for at bestille en publikation, er det sekretariatets ansatte man kommer til at tale med. Når møder og konferencer skal forberedes, er det sekretariatet der tager sig af det. Når hovedbestyrelsens og for-

retningsudvalgets beslutninger skal føres ud i livet, er det sekretariatet som sørger for det. Det er også sekretariatet der forestår en stor del af samarbejdet med andre af folkeskolens aktører. Kort sagt: sekretariatet er på mange områder Skole og Samfunds "udførende arm".

Status på arbejdsprogrammet for 2004

Arbejdsprogrammet 2004 opererer med følgende indsatsområder:

1. Strukturen i den danske folkeskole
2. Tosprogede elever i folkeskolen
3. Styrkelse og tilpasning af skole/hjem-samarbejdet
4. Skoleelevers undervisningsmiljø
5. Elevdemokratiet i folkeskolen
6. Styrkelse af sammenhængen fra top til bund i organisationen
7. Sikker og hurtig transport til og fra skole

1. Strukturen i den danske folkeskole

Skole og Samfund vil i 2004 sætte ind med støtte til skolebestyrelser og skoler, der udsættes for ændringer i skolestrukturen. Samtidig vil vi gennemføre analyser af, hvad der taler for og hvad der taler imod de ændringer, der gennemføres i skolestrukturen.

Status:

Skole og Samfund støtter løbende gennem sin rådgivningsvirksomhed skolebestyrelser der stilles over for omlægninger i skolestrukturen. I april 2004 udsendtes hvidbogen "Nær demokratiet – med skolen i centrum" om kommunalreformens virkninger på folkeskolen og med argumentation for at styrke skolebestyrelserne i de kommende storkommuner.

2. Tosprogede elever i folkeskolen

Skole og Samfund modtog i 2002 stafetten fra Nævnet for Etnisk Ligestilling og forpligtede sig hermed til at gøre en særlig indsats for at forbedre samarbejdet mellem skolen og tosprogede forældre. Den særlige handleplan for Stafetten er påbegyndt gennemført i løbet af 2003 med midler fra Integrationsministeriet. I 2004 vil de sidste dele af handleplanen – bl.a. udgi-

velse af forskelligt materiale rettet mod tosprogede forældre – blive ført ud i livet.

Status:

Skole og Samfund offentliggjorde allerede i efteråret 2003 en kvalitativ undersøgelse med titlen "For man kender ikke reglerne for spillet" – om samarbejdet mellem flygtninge- og indvandrersforældre og skolen. Skole og Samfund har endvidere arbejdet med flere materialer til skole/hjem-samarbejde i klasser med flere kulturer:

- Undervisningsmaterialet "Her er min klasse" kan bruges i undervisningen og giver eleverne mulighed for at fortælle om deres baggrund og kultur.
- En folder som fortæller nye forældre, som ikke har kendskab til den danske folkeskole, om hvordan hverdagen fungerer. Folderen er udgivet på dansk, engelsk, urdu, tyrkisk, arabisk og somalisk.

Gennem opsøgende arbejde er der blevet skrevet en oversigt over eksisterende materialer som kan bruges i forbindelse med dette tema.

Skole/hjem-samarbejde kan have andre vinkler når flere kulturer mødes i en klasse. Til det arbejdes der for øjeblikket med at udvikle et spil som giver mulighed for at drøfte hvad det er der er vigtigt i skole/hjem-samarbejdet.

I løbet af efteråret lanceres projektets web-side. Her er gode eksempler og erfaringer med skole/hjem-samarbejdet lagt ind, og det vil være muligt at se og downloade de forskellige materialer som også vil kunne rekvireres via sekretariatet.

3. Styrkelse og tilpasning af skole/

hjem-samarbejdet

Undersøgelser har gentagne gange vist hjemmets afgørende betydning for børns læring. Skole og Samfund vil arbejde målrettet for, at denne resurse bliver udnyttet bedre. Børn lærer mere, når samarbejdet mellem skolen og hjemmet fungerer godt. Men samarbejdet må rettes mod dette mål og ikke blot handle om de aktiviteter, der ligger ud over undervisningen. Aktiviteter i denne retning vil blive søgt gennemført i samarbejde med andre organisationer, bl.a. som led i udviklingsprogrammet "En skole i bevægelse". I 2003 undersøger en arbejdsgruppe, hvorledes Skole og Samfunds tanker om en fornyelse af skole/hjem-samarbejdet bedre kan føres ud i livet. I 2004 vil arbejdsgruppens anbefalinger blive fulgt op i praksis.

Status for de konkrete handlingsanvisninger i handlingsplanen:

- Som udgangspunkt for handlinger gennemføres der i 2004 en undersøgelse af status for skole/hjem-samtalen.
Endnu ikke gennemført.

- Skole og Samfund vil udvikle et inspirationsmateriale med eksempler på, hvorledes familien kan spille en rolle i skolens arbejde med børns læreprocesser.

Igangsatt

- Skole og Samfund skal påvirke Folkeetingets uddannelsespolitikere til at medtænke skole/hjem-samarbejdet i en eventuel læreruddannelsesreform.
Punkt medtaget i drøftelser med folkeetingets uddannelsesordførere.
- Skole og Samfund iværksætter en

massiv kampagne over for skolerne, specielt skolelederne, for at få dem til konsekvent at gennemføre introduktionsforløb for indskolingsforældrene.

Endnu ikke gennemført.

- Skole og Samfund gennemfører et systematisk lobbyarbejde over for skoler og kommuner for at få dem til at bruge kontaktforældrerådene aktivt i skole/hjem-samarbejdet og for at sikre, at introduktionsforløbene til indskolingsforældre indeholder valg af kontaktforældre.

Endnu ikke gennemført.

- Skole og Samfund skal fortsat arbejde for, at valgreglerne ændres, således at flere forældre deltager i valget.

Forhandlinger gennemført med Undervisningsministeriet. Valgreglerne er under ændring.

- Skole og Samfund udarbejder materiale, der kan inspirere skolebestyrelserne til at effektivisere arbejdsgangene i bestyrelsen. Desuden gennemføres der inspirationskurser for skolebestyrelserne, lige som de nyvalgte skolebestyrelsesmedlemmer skal introduceres til skolebestyrelsesarbejdet og til mulighederne i skolebestyrelsen.

Materiale under forberedelse. 75 inspirationskurser gennemført eller planlagt.

- Skole og Samfund vil – eventuelt i et samarbejde med Danmarks Skolelederforening og Lederforeningen – forsøge at påvirke landets skoleledere til at tage skole/hjem-samarbejdet mere alvorligt. Dette kan ske gennem afholdelse af konferencer, udgivelse af pub-

likationer, udbredelse af eksempler fra skoler, hvor et vellykket skole/hjem-samarbejde har medvirket til at forbedre udbyttet af skolens undervisning mv.

Endnu ikke gennemført.

- Skole og Samfund vil forsøgsvis opbygge et system med repræsentation på kommuneniveau, fx ved at udpege kontaktpersoner i de enkelte kommuner.

Ny kommunebaseret struktur drøftes.

4. Skoleelevers undervisningsmiljø

Selv om der nu findes en lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø, er der stadig behov for at forbedre dette. Det gælder både det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø, samt skoleelevernes trivsel og sundhed. Skole og Samfund vil fortsat arbejde for at forbedre disse forhold.

Status:

Skole og Samfund har været ledende i arbejdet for at få virkeliggjort den nationale aftale mod mobning.

5. Elevdemokratiet i folkeskolen

Skole og Samfund vil arbejde for at styrke elevernes medindflydelse og medansvar som en del af den alsidige personlige udvikling til fællesskab og demokrati. Herunder vil vi arbejde for en styrkelse af elevrådenes arbejde, for brug af klassens tid til medinddragelse af eleverne i skolens liv, for elevernes inddragelse i undervisningens planlægning og for arbejdet med opstilling af personlige mål og evalueringer for eleverne.

Status:

Skole og Samfund har udgivet materiale om elevdemokrati.

6. Styrkelse af sammenhængen fra top til bund i organisationen

Skole og Samfund vil arbejde for at sikre, at den interne organisation til enhver tid kan leve op til de krav, medlemmerne stiller.

Status:

Forslag til ny struktur under drøftelse

7. Transporttid til og fra skole samt trafiksikkerhed

Skole og Samfund vil i 2004 sætte fokus på, at den daglige transporttid højst er 30 minutter hver vej. Dette kan realiseres gennem forbedring af skolekørsel, udbygning af sikre skoleveje for bløde trafikanter og administrativ opstramning af nugældende regler. En arbejdsgruppe arbejder i 2003 med disse problematikker. Dens anbefalinger vil blive fulgt op i 2004.

Status:

Arbejdsgruppens udsendte sin rapport i september 2004.

Forældreorganisationen Skole og Samfund
Gl. Kongevej 140 A, 1850 Frederiksberg C
Telefon 3326 1721 - Fax 3326 1722
E-mail: post@skole-samfund.dk - www.skole-samfund.dk
Forsidefoto: Ole Friis. Alle øvrige fotos: Søren Hartvig